

PROCÉS PARTICIPATIU DEL PLA EUROPA

Debat del 07/03/2019

Migracions i perspectiva interculturalista

LES MIGRACIONS A LA UE: UN VALOR AFEGIT, UN DEURE EUROPEU O UNA AMENAÇA?

Gemma Pinyol-Jiménez, directora de Polítiques Migratòries i Diversitat a *Instrategies*

Un dels reptes més importants quan parlem de migracions és aclarir els marcs del debat i la discussió pública, per tal de no caure en espais difusos on es perpetuen malentesos, pors i incomprendiments.

Les migracions són un fenomen inherent a la història de la humanitat i, malgrat el que pugui semblar pel debat mediàtic, no estem en una època on els fluxos siguin especialment intensos. El 3,6% de la població mundial pot ser considerada migrant internacional (que ha travessat fronteres internacionalment reconegudes), la qual cosa significa que gairebé el 96% de la població de tot el món viu al mateix país on va néixer. Si bé és cert que, a diferència d'altres èpoques, la mobilitat ara és més dinàmica i implica més territoris d'origen, trànsit i destí, els fluxos internacionals són menys significatius que els intraregionals, i els països de la Unió Europea no en són el destí únic.

La gestió dels fluxos migratoris, per tant, és una política pública imprescindible a qualsevol estat, i els instruments dels quals disposi per a articular-los poden ser objecte de debat i discussió. La controvèrsia maximalista entre "immigració 0" i "fronteres obertes" genera soroll, però no proporciona solucions a qüestions urgents que impacten en els drets de les persones. En el nostre context, l'únic límit hauria d'estar en els drets humans, que s'han de respectar independentment de la nacionalitat de les persones.

El debat sobre immigració és més productiu quan s'allunya dels maximalismes i se centra en com gestionar el fenomen. Es poden defensar posicions més o menys restrictives, es pot debatre sobre si cal o no seleccionar qui entra per les fronteres d'un país o si hi ha marge per a tolerar la irregularitat. Es pot discutir si hi ha marge per a la discrepància. Però en el debat públic, tenen poc valor afegit les emocions que cadascú pot tenir sobre el fenomen, i el que hauria de ser rellevant és com es gestionen les migracions, com es dona resposta a la qüestió de les persones refugiades, i com s'articulen les polítiques d'integració. El marge de maniobra per a la gestió de les migracions, i els instruments disponibles, és elevat, encara que les escasses modificacions produïdes en les últimes dècades puguin suggerir el contrari. En aquest sentit, és imprescindible assenyalar que les polítiques d'immigració no són polítiques de control de fronteres. Gestionar la immigració des de la frontera és una política miop, que ignora els efectes a llarg termini de la incorporació de persones novingudes a les societats d'acollida, i que contribueix a la mirada negativa de la immigració.

En l'articulació de polítiques migratòries integrals, les respostes nacionals s'han demostrat insuficients. El diàleg i la cooperació multinivell són necessaris, com també ho és la col·laboració multilateral. El *Global Compact* sobre migració aprovat el

proppassat mes de desembre en el marc de Nacions Unides és segurament l'exemple més evident de què cal un diàleg multinivell i global en matèria d'immigració i asil per tal de garantir que la mobilitat de les persones sigui positiva per a les societats d'origen, trànsit i destí, així com per a les mateixes persones migrants. En l'escenari europeu, aquesta col·laboració segueix avançant, amb un balanç de claroscurs, des de fa dues dècades. Les passes que s'han fet en matèria d'immigració i asil en l'escenari europeu no han estat més llargues per les traves que els estats membre han posat a aquest procés. La cooperació migratòria ha estat centrada, en les darreres dècades, en el control dels fluxos migratoris, cosa que ha distorsionat de nou el debat migratori, i ha derivat en una securització del fenomen migratori i una externalització en la gestió dels fluxos. Identificar les disfuncions de les polítiques migratòries és clau per a buscar i proposar solucions, però no hauria de servir d'excusa per a cronificar situacions ineficients que només generen vulneracions de drets.

D'altra banda, cal entendre que les societats contemporànies són cada vegada més diverses. Normalitzar aquesta diversitat i gestionar-la és un mandat de salut democràtica, i un requisit imprescindible per a lluitar contra l'odi i les desigualtats. Totes les fonts de diversitat són importants i totes tenen el seu recorregut històric, però cal entendre que si bé la immigració és una font de diversitat, no és l'única que existeix en les nostres societats. La forma en què es gestiona la immigració és també la forma en què es gestiona la diversitat, però "hiperimmigrantitzar" la diversitat genera confusions i pot derivar en problemes de convivència.

La incorporació de persones migrades a les societats d'acollida ha d'entendre's com a procés que suposa transformacions socials, comunitàries i individuals. Cal establir accions públiques que articulin la incorporació de persones estrangeres en les seves noves societats, i que eliminin les discriminacions que puguin existir per a fer-ho. Però més enllà d'això, cal entendre que el repte de les societats democràtiques actuals és garantir la inclusió social i superar les desigualtats i els espais de discriminació. La necessitat d'articular respostes contra els discursos (i les accions) d'odi que ataquen la diversitat, ja sigui des del classisme, el masclisme, l'homofòbia o el populisme xenòfob és un imperatiu cada vegada més urgent per tal de garantir la convivència i el desenvolupament en societats diverses, pacífiques i cohesionades.